

Nâng hạng thị trường: Phép thử từ chất lượng doanh nghiệp

06:35 09/09/2026

Thị trường chứng khoán Việt Nam đang đứng trước một cột mốc quan trọng khi ngày 21/9/2026, một số cổ phiếu Việt Nam dự kiến chính thức được đưa vào các chỉ số FTSE. Cơ hội thu hút dòng vốn quốc tế mở ra, nhưng đi cùng với đó là yêu cầu khắt khe hơn đối với chính những doanh nghiệp đang tìm kiếm nguồn vốn trên thị trường.

Trong cuộc đua nâng hạng, lợi thế không chỉ đến từ quy mô vốn hóa hay thanh khoản. Chất lượng quản trị, độ tin cậy của báo cáo tài chính và mức độ minh bạch thông tin mới là nền tảng để giữ chân dòng vốn dài hạn.

Dòng vốn mới đặt doanh nghiệp trước chuẩn mực cao hơn

Tại Hội nghị “Nâng cao chất lượng quản trị công ty, báo cáo tài chính và minh bạch thông tin trên thị trường chứng khoán”, Chủ tịch Ủy ban Chứng khoán Nhà nước (UBCKNN) Vũ Thị Chân Phương cho rằng thị trường đang bước vào giai đoạn phát triển mới, với yêu cầu cao hơn về chất lượng và mức độ hội nhập.

Theo bà, nhiều doanh nghiệp đã chủ động cải thiện hoạt động của Hội đồng quản trị, kiểm soát nội bộ, quản trị rủi ro và quan hệ nhà đầu tư. Tuy nhiên, một bộ phận doanh nghiệp vẫn mới dừng ở mức tuân thủ tối thiểu; vai trò của Hội đồng quản trị, bảo vệ cổ đông thiểu số và trách nhiệm giải trình chưa được chú trọng tương xứng.

Chất lượng quản trị và minh bạch thông tin là những yếu tố quan trọng để củng cố niềm tin của nhà đầu tư khi thị trường chứng khoán Việt Nam hội nhập sâu hơn. Ảnh AI

Điều này có thể trở thành điểm yếu khi thị trường đón thêm dòng vốn quốc tế. Các nhà đầu tư tổ chức không chỉ quan tâm doanh nghiệp tăng trưởng bao nhiêu, mà còn đánh giá cách doanh nghiệp ra quyết định, kiểm soát rủi ro và bảo vệ quyền lợi cổ đông.

Theo Phó Chủ tịch UBCKNN Nguyễn Hoàng Dương, những hạn chế phổ biến gồm cơ cấu sở hữu tập trung, tỷ lệ thành viên Hội đồng quản trị độc lập thấp, phân định trách nhiệm giữa Hội đồng quản trị và Ban điều hành chưa rõ. Một số doanh nghiệp vẫn xem quản trị công ty như yêu cầu hành chính thay vì công cụ hỗ trợ chiến lược phát triển.

Trong khi đó, doanh nghiệp có nguồn gốc nhà nước đã cổ phần hóa hiện chiếm khoảng 50% số công ty niêm yết, đăng ký giao dịch và 42,7% vốn hóa thị trường. Việc nâng chất lượng quản trị tại nhóm doanh nghiệp này vì thế có tác động đáng kể đến diện mạo chung của thị trường.

Báo cáo tài chính phải trở thành “địa chỉ” của niềm tin

Một trong những thách thức khác nằm ở chất lượng báo cáo tài chính. Qua kiểm tra, giám sát, UBCKNN vẫn ghi nhận các trường hợp chênh lệch đáng kể giữa số liệu trước và sau kiểm toán, ghi nhận doanh thu, chi phí chưa đúng kỳ, phân loại khoản mục chưa phù hợp hoặc thuyết minh thiếu thông tin quan trọng.

Một số doanh nghiệp chưa công bố đầy đủ giao dịch với bên liên quan, thu nhập của thành viên quản lý, tài sản thế chấp, khoản vay hay các hợp đồng hợp tác kinh doanh. Những thiếu sót này có thể khiến nhà đầu tư khó đánh giá đầy đủ tình hình tài chính và rủi ro của doanh nghiệp.

Chất lượng kiểm toán vì vậy cũng được đặt dưới yêu cầu giám sát chặt chẽ hơn. Hằng năm, UBCKNN kiểm tra định kỳ khoảng 8-10 tổ chức kiểm toán được chấp thuận. Một số trường hợp kiểm toán viên chưa thực hiện đầy đủ thủ tục, chưa thu thập đủ bằng chứng hoặc đưa ra ý kiến chưa phù hợp với chuẩn mực đã bị xử lý theo quy định.

UBCKNN cho biết sẽ tiếp tục tăng cường thanh tra, giám sát và xử lý vi phạm; đồng thời nghiên cứu bổ sung các quy định về trách nhiệm, đạo đức và tính đa dạng của Hội đồng quản trị, quản trị rủi ro và công bố thông tin phát triển bền vững.

Đáng chú ý, cơ quan quản lý cũng nghiên cứu cơ chế đánh giá, phân loại doanh nghiệp thực hành quản trị tốt, cũng như tính đến tiêu chí quản trị khi lựa chọn cổ phiếu vào một số chỉ số.

Điều này cho thấy nâng hạng thị trường không nên được nhìn đơn thuần như một “tấm vé” để đón vốn ngoại. Đây còn là động lực buộc doanh nghiệp nâng chuẩn hoạt động.

Khi doanh nghiệp minh bạch hơn, nhà đầu tư có thêm cơ sở để ra quyết định; khi quản trị tốt hơn, rủi ro giảm xuống; và khi chất lượng thông tin được cải thiện, niềm tin vào thị trường được củng cố.

Nâng hạng vì thế không chỉ là thay đổi vị trí của thị trường trên các bảng xếp hạng, mà còn là quá trình nâng chất lượng của từng doanh nghiệp tham gia thị trường.

Nam Sơn (t/h)